

dásra, ám újra kell értelmeznünk ezt a kifejezést. Egyetlen elme sem fogadhatja be a tudás teljességét, de kell, hogy az „enciklopédikus gyakorlati tudásban” megszerezze a modern műveltség minimumát. Így kerül egy kötetbe a tudomány, a jog, a közgazdaságtan és a „hagyományos” kultúra.

Ehhez a – bocsánat! – *enciklopedagógiai* célhoz járul tehát hozzá a harmadik ME-kötet az eddig megszokott igényes formában és érthető alapossággal. Szaporodnak a világítótoronyok. Kérjük a következőt!

FEJÉRVÁRI BOLDIZSÁR

(Szerkesztette Hitseker Mária és Szilágyi Zsuzsa, Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 2004, 384 oldal, ármegjelölés nélkül)

A Magyar Természettudományi Múzeum új szárnya

Vajon sok vagy kevés múzeuma van Magyarországnak? A választ e kérdésre leginkább a fogalom definiálása befolyásolja. Ám kívánhat-e egy *értelmiségi polgár* üdvösebbet, mint laktanyából múzeumot? Mert ez történik napjainkban az egykori Pest határán, az Orczy-kerttől innen, az Örökimádás templomán túl, az egyetemi Fűvészkert szomszédságában: a Ludovika téren.

Ez év szeptemberéig a kiállítótér csupán az egykori Lovarda épületéből állt, amelyben elsősorban a Noé bárkája, a mamut, az élőhelyeiken megörökített, kitömött állatok, valamint az önállóan használható ismeretterjesztő táblák és a különféle közösségi foglalkozásokra alkalmasá tett belső terek jelentették a vonzóerőt. Ez sem volt kevés, s aki netalán még emlékezik a Magyar Nemzeti Múzeum egykori kétalakos dinoszaurusz-élőképére, annak már ez is egyenesen a dúslakodást jelenthette. Az épületegyüttes birtokbavétele azonban nem állt meg itt: az ősz kezdetén szenzációszámba menő kiállítással vehette birtokába múzeum és közönsége az újonnan felépített kiállítási tereket.

A minőségi ugrást már az instaláció különlegessége is aláhúzza. A látogató a pénztárak előtt azonnal szembesül a feje fölött látható bálnacsontváz monumentális méreteivel, s amíg ezt csodálja, észre sem veszi, milyen hosszú a jegyváltásra váró sor. Innen jobbra nyílik az első számú érdekesség, amely egyaránt elbűvöl idősebbet s fiatalabbat. A kiállítási csarnokhoz ugyanis egy szűk folyosón keresztül lehet eljutni, amely a korallzátonyok élővilágát modellezi. Kettős meglepetés éri az ide érkezőt. A falon akváriumokban a tenger élővilágának egy része, nyilvánvalóan a kisebb méretű egyedei, *élőben*. A lába alatt viszont majdnem másfélszáz négyzetméter tenger te-

rül el, s mintha a vízben járna, kit-kit egyensúlyi biztonsága alapján tölt el a lelkesedés vagy a süllyedést váró kellemetlenség érzése. Tökéletes az illúzió, ötletes a megoldás: a vízi élővilág *üvegbe fagyasztott mása* váratlan és hatásos élménnyel nyeri meg a múzeumnak az érdeklődőt.

A tér, ahová innen lehet jutni, több tematikus minikiállítás tartalmaz. Az egyik a repülés fejlődését mutatja be: növények, állatok, rovarok, emlősök levegőbe emelkedésének eszközeit. A rendelkezésre álló hely teljes egészét elfoglalják a részben mozgatható makettek, tablók, valamint a növényi magvak siklásának megfigyelését önálló modellezéssel lehetővé tevő magaslat, főként a fiatalabbak örömére; látszik, hogy itt minden elsősorban az ő számukra készült. Mellettük két igazi kuriózum: Nagy Szilvia viaszból formázott őslényszobrai, illetve kínai eredetű fosszilis leletek, a törzsfajlásban valahonnan a hüllők és a madarak közül. Az őshüllők, többek között titokzatos kihalásuk és az emberiség sárkány-képének megtestesítése miatt, hosszú idő óta fokozott figyelmet váltanak ki – erre épít, jó értelemben, e nyugodtan szenzációsnak mondható válogatás. A szobrok igen attraktívák, színesek és fekete-fehérek, rendkívül képzelet-

mozgatók; a felénk irányuló érdeklődést egyszerre elégítik ki és mozgítják tovább. Meg kell említeni a rendezők azon körültekintő gondosságát, amellyel ezeket az eltérő méretű, körbejárható szobrokat gótikus oszlopfőkre helyezték, s így műtárgy és közszemlére tétel egységét hozták létre. A másik, kissé blikkfangos című kínai leletegyüttes, amelyben rovarok, halak, kételtűek és főleg hüllő–madár átmenetek találhatók, egyfelől a kulturálisan is expanzív kínai jelenlétre utal, másfelől viszont valóban annyira új, hogy az itt látható maradványok legtöbbje Géczy Barnabás nem oly régen megjelent ősfajlattanában sem található. A labirintusszerűen létrehozott kiállítási tér, az önálló ismeretszerzést lehetővé tevő interaktív tárlók, és főleg maguknak a fossziliákknak a megfigyelése még a paleontológusok számára is különleges ajándék lehet.

Hogy elég múzeum van-e Magyarországon, arra bizony nehéz válaszolni, s talán nincs is sok értelme a határérték firtatásának. De hogy a Természettudományi Múzeum új szárnyának megnyitása jelentős lépés az optimum felé, az bizonyos.

BUDA ÁTILA

(Magyar Természettudományi Múzeum,
Budapest, Ludovika tér 6.)